

**მწვანე ალტერნატივას ენიშვნები და კომენტარები
სს „RMG Cooper“- ის მადნის გამამდიდრებელი ფაბრიკის
ექსპლუატაციის პირობების შეცვლის პროექტის სკოპინგის
ანგარიშის თაობაზე**

გარემოსდაცვითი და სოციალური
სამართლიანობისთვის
საქართველოში

28 იანვარი, 2019

წარმოგიდგინთ მწვანე ალტერნატივას ენიშვნებს სს „RMG Cooper“- ის მადნის გამამდიდრებელი ფაბრიკის ექსპლუატაციის პირობების შეცვლის პროექტის სკოპინგის ანგარიშის თაობაზე¹:

სკოპინგის დოკუმენტში წარმოდგენილი ინფორმაცია ზოგადი ხასიათისაა და არ აკმაყოფილებს გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით გათვალისწინებულ მოთხოვნებს. ანგარიშში საერთოდ არ არის შეფასებული, თუ რა ზეგავლენას მოახდენს პროექტი გარემოზე და რა სახის შემარბილებელ ღონისძიებებს გამოიყენებს კომპანია. გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-8 მუხლის მე-3 პუნქტის მიხედვით, სკოპინგის ანგარიშში უნდა მოიცავდეს ინფორმაციას: „დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების ადგილის შესახებ, GIS (გეოინფორმაციული სისტემები) კოორდინატების მითითებით; ზოგად ინფორმაციას იმ ღონისძიებების შესახებ, რომლებიც გათვალისწინებული იქნება გარემოზე მნიშვნელოვანი უარყოფითი ზემოქმედების თავიდან აცილებისათვის, შემცირებისათვის ან/და შერბილებისათვის“ - ჩამოთვლილთაგან არცერთი არ არის მოცემული სკოპინგის ანგარიშში.

ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურება

ანგარიშში ვკითხულობთ, რომ საქმიანობა გაზრდის ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა ემისიებით გამონვეულ ნეგატიური ზემოქმედების რისკებს. 4.31 ქვეთავის მიხედვით:

„ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვევის ორგანიზებულ წყაროებს წარმოადგენს:

- მსხვილი სამსხვრევის სკრუბერი;
- საშუალო და წვრილი სამსხვრევის სკრუბერი;
- მექანიკური საამქრო;
- მთავარი კორპუსის სააკუმულაციო ბუნკერის სკრუბერი;
- კირის საამქროს სკრუბერი;
- მყარი სინჯების საშრობი.

არაორგანიზებულ გაფრქვევის წყაროებია:

- მადნის მიმღები ბუნკერი;
- სპილენძის კონცენტრატის ჩატვირთვა ბიგ ბეგებში;
- კირის ნახევრად ღია საწყობი;
- ელ. მექანიკური საამქროს შედუღების პოსტი;
- ნავთობბაზა;
- შედუღების პოსტები;
- მყარი სინჯების ლაბორატორია;
- ფეთქი მასალების მომზადების უბანი;

თბილისი, 0179, საქართველო
ფალიაშვილის ქ. 39b, IV სართ.
ტელ: (995 32) 222 38 74
ელ.ფოსტა: greenalt@greenalt.org
ვებ-გვერდი: www.greenalt.org

¹ <https://bit.ly/2MpRN64>

- ავტოგასამართი სადგური;
- სანაყაროები.“

კომპანია მადნის გამამდიდრებელ ფაბრიკაში გეგმავს 2 ცალი ახალი ფილტრის დამონტაჟებას (გვ. 7). დასაბუთებული არ არის რამდენად საკმარისია მხოლოდ ორი დამატებითი ფილტრის დაყენება ქარხანაში? რა ტიპის ფილტრები დამონტაჟდება? ასევე, მოცემული არ არის, ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების თავიდან აცილების ან შემცირებისათვის იგეგმება თუ არა სხვა სახის ღონისძიებების გატარება?

მადნის ტრანსპორტირება

1. გზმ ანგარიშის 3.5 ქვეთავში განხილულია მადნის ტრანსპორტირების საკითხი. დოკუმენტის მიხედვით „გზის საერთო სიგრძე შეადგენს 18.84 კმ-ს. გზის ასფალტირებული მონაკვეთის სიგრძე შეადგენს 6.96 კმ-ს, ბეტონის გზის სიგრძე შეადგენს 4.16 კმ-ს, ხოლო გრუნტის გზის სიგრძე 6.71 კმ“. - თუმცა, გზის საერთო ფართობის სიგრძე და ასფალტირებული, ბეტონის და გრუნტის გზის ჯამური სიგრძე განსხვავდება ერთმანეთისაგან. ასფალტირებული, ბეტონის და გრუნტის გზის ჯამური სიგრძე 17.83 კმ გამოდის და არა 18.84 კმ. შესაბამისად, აუცილებელია დაზუსტდეს ეს მონაცემი.

2. ქვეთავის მიხედვით, მადნის ტრანსპორტირებისათვის გამოყენებული იქნება ქვეში-ძეძვნარიანი-ტანძის და ფონიჭალა-მარნეული-გუგუთის გზის მადნეულის გამამდიდრებელი კომბინატის ადგილობრივი მნიშვნელობის გზები. დოკუმენტში არ არის განხილული, კონკრეტულად რომელი სოფლები მოხვდებიან ტრანსპორტირებით გამონვეული ზემოქმედების ქვეშ და რა სახის შემარბილებელ ღონისძიებებს გამოიყენებს კომპანია.

3. არ არის მოცემული მადნის ტრანსპორტირების რეჟიმი დღე-ღამის განმავლობაში: რა პერიოდში და რა ინტენსივობით მოხდება ტრანსპორტირება.

4. 4.3.8 ქვეთავის მიხედვით, “შესასრულებელი სატრანსპორტო ოპერაციების მასშტაბებიდან გამომდინარე ადგილობრივი გზების საფარის ტექნიკური მდგომარეობის გაუარესების რისკები იქნება დაბალი მნიშვნელობის“ - თუმცა, არ არის დაზუსტებული რა მასშტაბის არის სატრანსპორტო ოპერაციები, რომელსაც გზის საფარის გაუარესება არ მოჰყვება.

კუდსაცავი

მადნის გამამდიდრებელი ქარხნის მუშაობის პროცესში ერთ-ერთ მნიშვნელოვან საკითხს წარმოადგენს კუდების მართვა. ანგარიშიდან ირკვევა, რომ კომპანია საწარმოო პროცესში წარმოქმნილ კუდებს გადატუმბავს კუდსაცავში, რომელიც საწარმოდან დაშორებულია დაახლოებით 2,5 კმ-ით.

დოკუმენტში არ არის წარმოდგენილი ინფორმაცია, რა მდგომარეობაშია ამ დროისთვის მიწები, რომლის საშუალებითაც ხდება კუდების გადატუმბვა. საინტერესოა, აწარმოებს თუ არა კომპანიას მიწების გამართულობის მონიტორინგს (მაგ: დაზიანებული ხომ არ არის მიწები? და გადატუმბვის დროს ხომ არ ხდება კუდების გაჟონვა)? თუ მსგავსი კვლევა ტარდება, მნიშვნელოვანია მისი შედეგების გზმ ანგარიშში წარმოდგენა.

ნარჩენების მართვა და ფუჭი ქანების განთავსება

1. სკოპინგის ანგარიშში ნარჩენების მართვის საკითხი ზოგადად არის მიმოხილული და წერია, რომ ნარჩენების მართვის გეგმა გზმ ანგარიშში იქნება წარმოდგენილი.

2. ანგარიშში არ არის მოცემული ინფორმაცია ფუჭი ქანების განთავსების ადგილების შესახებ, მათ შორის GIS კოორდინატების ჩათვლით. ასევე, უნდა შეფასდეს მისი ზემოქმედება გარემოზე, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების გათვალისწინებით.

3. დოკუმენტის მიხედვით, ზედაპირული წყლების დაბინძურების ძირითად წყაროს, ფუჭი ქანების სანაყაროები წარმოადგენს: „ძირითადი დაბინძურება #3 და #4 სანაყარებიდან გამომწვეულია ათეულ წლების განმავლობაში დაგროვილი ფუჭი ქანების გამორეცხვით და წარმოადგენს „ისტორიულ დაბინძურებას““ (გვ. 39).

ტერმინი „ისტორიული დაბინძურება“ საქართველოში 2004 წლის შემდეგ განხორციელებული სახელმწიფო ქონების პრივატიზების პროცესში დამკვიდრდა და დაკავშირებულია პრივატიზებული სანარმოების მიერ გარემოსათვის წარსულში (პრივატიზებამდე) მიყენებულ ზიანზე პასუხისმგებლობისაგან ინვესტორების გათავისუფლებასთან. აქვე უნდა აღინიშნოს, პრაქტიკა რომლის საფუძველზეც ეს (არაოფიციალური, მაგრამ ოფიციალური პირების მიერ ხშირად გამოყენებადი) ტერმინი უნდა აღმდგებლობას საქართველოს კანონმდებლობას, კერძოდ, კანონს „გარემოს დაცვის შესახებ“, რომლის თანახმად², „პრივატიზებული სამეურნეო ობიექტის მესაკუთრე არ თავისუფლდება იმ გარემოსდაცვითი ვალდებულებების შესრულებისაგან, რომლებიც დაკისრებული ჰქონდა სამეურნეო ობიექტის ყოფილ მესაკუთრეს. საქართველოს გარემოს დაცვის კანონმდებლობის დარღვევით სამეურნეო ობიექტის პრივატიზებამდე საქმიანობის განხორციელების შედეგად გამომწვეული ზარალის ანაზღაურება ეკისრება პრივატიზებული სამეურნეო ობიექტის ყოველ ახალ მესაკუთრეს, თუ კანონით სხვა რამ არ არის დადგენილი“. თუ გავითვალისწინებთ, რომ დღემდე „კანონით სხვა რამ არ არის დადგენილი“, საპრივატიზებო ხელშეკრულებებით სანარმოების ახალი მფლობელების წარსულ დაბინძურებაზე პასუხისმგებლობისაგან გათავისუფლება კანონის უხეში დარღვევაა.

ამდენად, აუცილებელია, გზმ ანგარიშში წარმოდგენილი იქნეს გეგმა დაბინძურების სრულად აღმოსაფხვრელად.

სკოპინგის საჯარო განხილვა

2018 წლის 25 იანვარს დაბა კაზრეთის №2 საშუალო სკოლის შენობაში სკოპინგის ანგარიშის საჯარო განხილვა ჩატარდა. შეხვედრის დაწყებამდე მწვანე ალტერნატივას წარმომადგენლები იმყოფებოდნენ დაბა კაზრეთში. მოსახლეობის გამოკითხვის შედეგად გაირკვა, რომ ისინი არ ფლობდნენ ინფორმაციას დაგეგმილი საჯარო განხილვის შესახებ, ისევე როგორც №2 საჯარო სკოლის მასწავლებლები. განცხადება არ ყოფილა გამოკრული არცერთ საჯარო სკოლასა და ბაღში, არც ტრანსპორტის გაჩერებებზე. განცხადება დაგეგმილი საჯარო განხილვის შესახებ გამოკრული იყო მხოლოდ ‘საზოგადოებრივი ცენტრის’ შენობასთან.

გამომდინარე იქედან, რომ სამინისტრომ არ უზრუნველყო საჯარო განხილვის შესახებ ინფორმაციის გავრცელება და შესაბამისად, პროცესში დაინტერესებული საზოგადოების ჩართვა, აუცილებლად მიგვაჩნია სკოპინგის ანგარიშის საჯარო განხილვის ხელახლა დანიშვნა და კანონის მოთხოვნების შესაბამისად ჩატარება. საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრომ უნდა შეასრულოს კანონმდებლობით განსაზღვრული ვალდებულება, კერძოდ, საჯარო განხილვის ჩატარების შესახებ ინფორმაცია განათავსოს როგორც სამინისტროსა და შესაბამისი ადმინისტრაციული ორგანოების ვებ-გვერდებზე, ასევე გზმ-ისადმი დაქვემდებარებული საქმიანობის განხორციელების უახლოეს საჯარო ადგილას: ტრანსპორტის გაჩერებაზე, სკოლასთან, სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებასთან, სავაჭრო ცენტრთან, ფოსტის ოფისთან ან/და საზოგადოებრივი თავშეყრის სხვა ადგილებთან.

აგრეთვე აუცილებელია, დაინტერესებულ საზოგადოებას სკოპინგის ანგარიშზე შენიშვნებისა და მოსაზრებების მომზადებისათვის მიეცეს კანონმდებლობით³ განსაზღვრული ვადა.

² მუხლი 21. გარემოსდაცვითი მოთხოვნები პრივატიზაციის პროცესში

³ საქართველოს კანონი „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-9 მუხლის თანახმად, საზოგადოებას უფლება აქვს, სკოპინგის განცხადების ამ კოდექსის მე-8 მუხლის მე-2 ნაწილით დადგენილი წესით განთავსებიდან 15 დღის ვადაში, ამ კოდექსის 34-ე მუხლის პირველი ნაწილით დადგენილი წესით სამინისტროს წარუდგინოს მოსაზრებები და შენიშვნები სკოპინგის ანგარიშთან დაკავშირებით.